

DİL VE İLETİŞİM

Prof. Dr.
V. Doğan GÜNAY

DİL VE İLETİŞİM

Prof. Dr.
V. Doğan GÜNAY

© Papatya Yayıncılık Eğitim

Bilgisayar Sis. San. ve Tic. A.Ş.

Ankara Caddesi, Prof. Fahreddin Kerim Gökay Vakfı İşhanı Girişi,

No: 11/3, Cağaloğlu (Fatih)/İstanbul

Tel : (0 212) 527 52 96 - (0 532) 311 31 10

Faks : (0 212) 527 52 97

e-Posta : admin@papatya.gen.tr

Web : http://www.papatya.gen.tr

Dil ve İletişim - Prof. Dr. V. Doğan GÜNAY

2. Basım Ekim 2013

Yayın Danışmanı : Dr. Rifat ÇÖLKESEN (Post-Edu Institute)

Üretim : Olcay KAYA

Pazarlama : Batuhan AVCI ve Mustafa DEMİR

Satış : Türkiye'nin İnternet Kitapçısı: www.tdk.com.tr

Sayfa Düzenleme : Papatya - Kelebek Tasarım

Kapak Tasarım : Papatya - Kelebek Tasarım

Basım ve Ciltleme : Pasifik Ofset Ltd. Şti. (Sertifika No: 12027)

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No:3/1 Baha İş Mrk. A Blok
Haramidere, Avcılar/İstanbul (0212 412 17 77)

© Bu kitabın her türlü yayın hakkı **Papatya Yayıncılık Eğitim A.Ş.**'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmaksızın alıntı yapılamaz, kısmen veya tamamen hiçbir şekil ve teknikle ÇOĞALTILAMAZ, BASILAMAZ, YAYIMLANAMAZ. Kitabın, tamamı veya bir kısmının fotokopi makinesi, ofset gibi teknikle çoğaltılması, hem çoğaltan hem de bulunduranlar için yasadışı bir davranıştır.

Lütfen kitabımızın fotokopi yöntemiyle çoğaltılmasına engel olunuz. Fotokopi hırsızlıktır.

Günay, V. Doğan.

Dil ve İletişim / V. Doğan Günay - İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim, 2013.

X, 344 s.; 24 cm.

Kaynakça ve dizin var.

Sertifika No: 11218.

ISBN 978-605-4220-70-0.

1. Dil ve Tarih. 2. Dil Türleri. 3. Ses ve Yazı. 4. Dışdilbilim. 5. İçdilbilim

I. Title

Sevgili Eşim
Yasemin'e...

Teşekkür

Hem kitabın iç düzenlemesinde kendi önerilerini sunan hem de lütfedip sabırla kitabı okuyan meslektaşım *Dr. Funda Uzdu Yıldız*'a ve kitabın baskısında gerekli özeni gösteren Dr. Rifat Çölkesen'e ve Papatya Yayıncılık Eğitim çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. V. Doğan Günay

İçindekiler

Önsöz	IX
GİRİŞ	11
Dili Dil ile Anlatmak	17
Dillerin Fakirliği ya da Zenginliği Durumu	20
Bölüm 1: DİL VE İNSAN	33
1.1. Dil ve Öğrenme	36
1.2. Öğrenme ve Bellek	46
1.3. Bir İletişim Dizgesi Olarak Dil	49
1.3.1. Dilsel İletişim Örnekçesi ve Roman Jakobson	54
1.3.1.1. Verici (ya da Gönderen)	55
1.3.1.2. Alıcı (ya da Gönderilen, Dinleyici)	56
1.3.1.3. Kod	58
1.3.1.4. Kanal (ya da Oluk)	59
1.3.1.5. Bağlam (ya da Gönderge)	61
1.3.1.6. Bildiri (ya da Oluşturulmuş Metin)	62
1.3.1.6.1. İletişimde Kullanılan Bildirinin Özellikleri	63
1.3.1.6.2. İletişimde Kullanılan Bildirinin İçeriği	65
1.3.1.7. <i>Roman Jakobson</i> 'un İletişim Şemasının Eleştirisi	70
1.4. İletim + (Geri) İletim = İletişim	71
1.5. Bildirinin İletilmesinde Başarısızlığın Nedenleri	76
Bölüm 2: DİL VE TARİH	85
2.1. Dilin Doğuşu ve Tarihsel Dilbilim	88
2.2. Yazının Kökeni ve İlk Yazılı Metinler	101
2.3. İlk Dil Çalışmaları	115
Bölüm 3: DİL TÜRLERİ	123
3.1. Dil Değişkenlikleri	124
3.2. Yapay Diller	129
3.3. Dünya Dil Aileleri	134
3.4. Anadolu Dilleri	149
Bölüm 4: SES VE YAZI	157
4.1. Dilin Çift Eklemliliği	160
4.2. Sözlü Dil	166

4.3. Yazılı Dil	169
4.4. Sözlü Dil Yazılı Dil Karşılaştırması	189
Bölüm 5: DİL VE DİLYETİSİ	193
5.1. Dilyetisi	200
5.2. Gösterge ve Gösterge Türleri	203
5.2.1. Doğal Göstergeler	206
5.2.2. Yapay Göstergeler	208
5.3. Beden Dili	221
5.4. Hayvanlarda İletişim	227
Bölüm 6: DİL VE ANLAM	237
6.1. Gösterge ve Anlamı	245
6.2. Anlam ve Anlambilim	251
6.3. Dildeki Anlamsal Değişmeler	255
Bölüm 7: DİLBİLİM VE GELİŞİM ALANLARI	269
7.1. İçdilbilim	277
7.1.1. Edimbilim	281
7.1.2. Sözceleme Dilbilimi	282
7.1.2.1. Sözceleme Kuramları ve Başlıca Kuramcıları	286
7.1.2.2. Sözce - Tümce	291
7.1.2.3. Sözce - Söylem	291
7.1.2.4. İletişim Açısından Sözceleme Edimi	294
7.2. Dışdilbilim	296
7.2.1. Toplumdilbilim	297
7.2.2. Ruhdilbilim	303
7.2.3. Sinirdilbilim	306
7.2.4. Uygulamalı Dilbilim	307
7.3. Dil ve İletişim	308
7.3.1. Kitle İletişimi	309
7.3.2. İletişim Kuramları ve Çeşitleri	314
Sonuç	321
Kaynakça	323
Yazarımız	334
Türkçe - Fransızca Dizin	335
Fransızca - Türkçe Dizin	340

Önsöz

Daha önce bir başka yayınevinden çıkan “Dil ve İletişim” kitabının hem devamı hem de devamı olmayan bu kitabın amacı dil ile ilgili genel bir bilgi vermektir, okuyucuya minik bir pencere açmasına yardımcı olmaktır. İnsanlığın dil ile ilgili bildikleri her geçen gün artmaktadır. Bu kitap dil ve iletişim konusunda konu başlıklarını vermektedir. Her konu başlı başına ele alınıp ciltlerle kitap yazılabilir.

Eski dönemlere göre dil çalışmaları daha artmış durumdadır. Elbette dil hem kendi içinde çalışılabilir hem de farklı disiplinlerle ortak çalışma konuları da oluşturabilir. Kitapta dış dilbilim olarak adlandırılan konular böyle disiplinler arası alanları belirtir. Ruhdilbilim, sinirdilbilim, uygulamalı dilbilim, toplumdilbilim böylesi alanları belirtir. Bunun yanında sözceleme dilbilimi, işlevselcilik gibi çok farklı dilbilimin alt dalları gelişmiştir.

Dille ilgili kitaplar genelde sıkıcı olur. Birçok bilgi vardır ve bunlar bir sıra içinde verilir. Bu açıdan okunması zor kitaplardır. Bu kitapta okuyucunun haz alacağı türden hem genel kültür türü bilgiler verilerek hem de bazı merak uyandırıcı bilgilerle dil konuları açıklanmaya çalışıldı. Kuramsal bilgilerin okuyucu sıkılmaması için özen gösterildi. Dilbilgisi, dilbilim, betikbilim, artzamanlı ve eşzamanlı dil çalışmaları daha anlaşılır biçimde sunulmaya çalışıldı.

Kitabın alıcısının çok değişik kesimlerden olacağı kesindir. Okuyan her kesime yararlı olabilecek ve okunduktan sonra da okuyucuda bir sürü sorular bırakacak bir kitap olmasına çabalanan bu kitabın en iyi değerlendirmenileri okuyuculardır.

Prof. Dr. V. Doğan Günay

Buca, 19 Mayıs 2013

